

▣ Србија и Азербејџан разговарају о изградњи гасне електране код Ниша, а према најавама из Бакуа радови би могли да почну већ следеће године. Пројекат од око 500 мегавата отвара много веће питање од саме електране — одакле ће Србија у наредним годинама обезбеђивати гас и како ће изгледати њена нова енергетска рачуница, јер паралелно са договорима о новим гасним правцима траје и трка са роковима око НИС-а. Стручњак за енергетику Жељко Марковић истиче да би та електрана могла да произведе и до десет одсто струје у Србији. Тренутни капацитети гаса нису довољни, сигурно ће се разговарати и о њиховом проширењу, каже новинарка Ружица Вранковић.

Пројекат снаге око 500 мегавата, који је договорен током посете председника Србије Азербејџану, имао би значајан утицај на домаћи енергетски систем - пре свега би донео стабилност, истакли су у Јутарњем програму РТС-а стручњак за енергетику Жељко Марковић и новинарка Ружица Вранковић.

Ружица Вранковић истиче да значај овог пројекта превазилази локални ниво.

"То би значило за целу Србију. Донело би стабилност целом енергетском сектору. Реч је

о великој електрани снаге око 500 мегавата, која би производила струју, али рачуна се да ће и грађани Ниша моћи да се греју из те електране“, рекла је Ружица Врањковић истичући да је реч о једној од значајнијих инвестиција за енергетски сектор Србије.

Стручњак за енергетику Жељко Марковић указује да ефекат гасних електрана зависи од начина коришћења.

"У Европи се оне користе до 70 одсто током године, јер је цена гаса висока, па је и струја из тих електрана скупља. Али оне често диктирају цену електричне енергије – када расте цена гаса, расте и цена струје“, објашњава Марковић.

Према његовим речима, електрана код Ниша могла би да произведе између два и три терават-сата електричне енергије годишње.

"То је и до десет одсто укупне производње електричне енергије у Србији“, наглашава Марковић.

Одакле гас – кључно питање пројекта

Гас који би се користио за производњу био би из Азербејџана, али се поставља питање да ли су постојећи капацитети довољни за то. Ружица Врањковић подсећа да Србија већ има уговор са Азербејџаном, али да су капацитети ограничени.

"Садашњи капацитети нису довољни, али наравно да ће се разговарати и о тој могућности, јер ми добијамо гас, одређене количине, имамо уговор са Азербејџаном о испоруци гаса. Он интерконектором стиже у Србију. Мислим да ће они повећати капацитет, о чему ће сигурно да се разговара и током посете председника и када буде склопан коначан уговор о градњи“, наглашава Врањковић.

Иначе, указује на то да Азербејџан има и уговор са ЕУ и да од 2027. треба да повећа

испоруке гаса Европској унији.

"Сада су ти капацитети ограничени, зато се и разговора о новим дотацијама гаса. Свакако да ће за ту електрану Азербејџан, којем је то највећа инвестиција у Европи, обезбедити гас", каже Врањковић.

Марковић додаје да технички постоји простор за повећање увоза.

"Капацитет интерконектора је 1,8 милијарди кубних метара годишње, а сада користимо око 400 милиона. Уколико дође и та електрана, то би отишло на милијарду", наводи Марковић и каже да није нереално да се тај пројекат, уколико се започне следеће године, изгради за три године.

Напомиње да то зависи и од других ствари, као што је време испоруке опреме, која може бити критична, јер се некад и до годину и по дана.

Нови гасни правци и регионална сарадња

Један од начина диверзификације снабдевања је и јачање регионалних веза.

"Бугарска је најавила проширење капацитета интерконектора Софија–Ниш са 1,8 на 3,2 милијарде кубних метара. То је повећање од готово 80 одсто", истиче Врањковић.

О различитим правцима снабдевања гасом се претходних дана разговарало у Атени. Министарска енергетике је рекла да је Србија на корак од добијања и употребе ЛНГ гаса који би долазио из Грчке, када су у питању радови на изградњи те интерконекције са Северном Македонијом.

“Због кризе читава Европа и свет покушавају да дођу до количине нафте и гаса... Да би се дошло до алтернативних извора снабдевања, мора тек да се обезбеде и ти правци дотока. Гаса има, али морамо имати и нове гасоводе и за то су заинтересоване све земље у региону. И ја мислим да ће ти послови јако бити убрзани наредних година јер већ следећи састанак је у септембру - четири министра Грчке, Србије, Бугарске и Северне Македоније, и сви желе да убрзају те своје гасне везе, али и далеководне, наравно, јер је неопходно и више електричне енергије“, каже Врањковић.

Говорећи о проширењу сарадње са Румунијом, Марковић истиче да би гас могао да се обезбеди и из те земље.

Врањковић додаје да Србија рачуна и на LNG терминале у Грчкој.

"Имамо закуп у LNG терминалу у Александрополису, сада је ту и овај терминал на југу, тако да постоје могућности за доток нових количина гаса има – кључ је у убрзању изградње интерконектора“, наглашава Врањковић.

Цена гаса – под утицајем геополитике

Марковић упозорава да је цена гаса тренутно под снажним утицајем глобалних дешавања.

"Цена је око 50 евра по мегават-сату, што је више него у стабилним периодима. Геополитика увек подиже цену, док већа понуда доводи до њеног пада“, каже Марковић и додаје да што је више путева којима можемо доћи до гаса то је већа могућност за нижу цену за Србију.

Врањковић додаје да Србија тренутно има повољан аранжман са Русијом, али да следе нови преговори.

НИС, МОЛ и неизвесност око власништва

Паралелно са енергетским пројектима, трају и преговори око власничке структуре Нафтне индустрије Србије.

"Држава Србија је као акционар дала понуду МОЛ-у, а одговор се очекује у наредним данима. Рок за преговоре истиче 22. маја", наводи Врањковић. Напомиње да је за овакве договоре три, па и шест месеци кратак рок.

Марковић сматра да је мало вероватно да ће решење бити постигнуто у кратком року.

"Не очекујем коначан договор до тог рока, али ако буде помака, могуће је продужење. Кључно је да Србија заштити своје интересе, пре свега када је реч о раду рафинерије и снабдевању тржишта", истиче Марковић.

Напомиње да Мол већ има неколико рафинерија и да му вероватно није у интересу да рафинерија у Србији ради у пуном капацитету.

"Њима је у интересу вероватно да ова рафинерија код нас ради у оном капацитету док преради нашу нафту коју имамо. Ми имамо негде око 600.000 тона колико се произведе годишње, односно експлоатише из наше нафте. То, наравно, мора да се намшава", каже Марковић.

Напомиње да је то далеко ниже од капацитета које очекује наша држава, јер је рафинерија у Србији радила и прерађивала око 4,5 милиона тона нафте годишње, што је око 80 одсто.

(PTC)